

Poesia i ciència

Text > JOAN MIRÓ

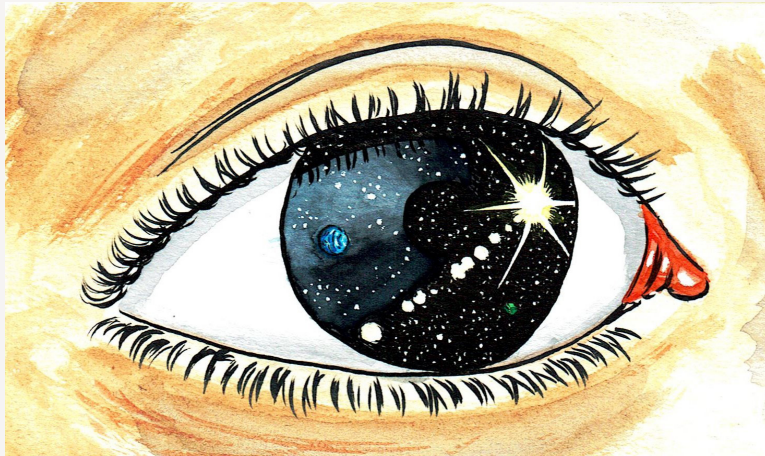
Il·lustració > IVÁN GARCÍA

Diuem que el lema que es podia llegir al frontispici de l'entrada de l'Acadèmia platònica, gravat a la pedra, advertia que no hi entrés ningú sense saber geometria. Tota una declaració de principis. Personalment, crec que existeix una relació essencial entre humanitats i ciències pures i experimentals. Per raons pedagògiques, he procurat emmarcar les teories i aplicacions científiques en la història, per justificar-les i fer-les entenedores, i les he relacionades amb el pensament de l'època. No és estrany que l'atomisme, la quàntica, la mecànica, la termodinàmica, la cosmologia, l'evolució biològica, la teoria del caos... hagin estat camps de trobada de la filosofia i la ciència.

De tant en tant, en el curs d'una conversa, conferència o curset sobre cosmologia, el públic ha manifestat que els temps i les distàncies que es citen superen les proporcions de l'experiència humana més directa, però senten que estimulen la imaginació. És un estímul desitjat i els deceps

si exposes un panorama més pròxim, quan s'afirma que encara desconexim gran part del nostre planeta. Específicament els oceans, que encara oculten molts secrets per esbrinar en els fons marins. Aleshores, la descripció de la tectònica de plaques causa admiració. Exposar com ha canviat la fessomia del planeta al llarg de tres mil sis-

cents milions d'anys és una experiència; explicar que hi ha hagut èpoques amb totes les terres emergides reunides en un únic supercontinent envoltat per un oceà immens, mostrar com s'han mogut els fragments emergits, quins són els més antics, on era la península Ibèrica fa cinc-cents milions d'anys, on serà en un futur llunyà i revelar que aquests canvis encara continuen, desvetlla la curiositat. Relacionar-ho amb els canvis climàtics (cosa que no treu que s'hagi de lluitar contra el canvi climàtic d'origen humà), com es disgregaran formacions aparentment fermes i com es modificaran les fronteres naturals i desapareixeran les discontinuïtats actuals, com es va difondre l'oxigen que respirem i quin ha estat, és i serà el paper dels microorganismes en aquesta història... tot fa que semblin petites, aleshores, les nostres ambicions i petits els objectius que ens proposem de manera immediata.

Resultava també sorprenent la descripció microscòpica de la matèria, per la pèrdua de definició i el caràcter difús de la realitat a aquest nivell, quan no és possible conèixer amb precisió certes propietats simultàniament i les partícules presenten comportaments increïbles en el món de la nostra experiència més directa. Potser no pensem que el raonament, en filosofia, ha investigat la pèrdua de definició dels conceptes i la lògica ha indagat aspectes difusos. I que, en la nostra vida quotidiana, mesclém amb normalitat dubtes i certeses. I no ens escandalitzem quan combinem justícia i misericòrdia en les nostres actituds. El tema és complex i caldrà tractar-lo amb més extensió en una altra oportunitat.

Els àtoms que formen els nostres cossos van néixer en el cor d'estrelles que van viure vides breus comparades amb la del nostre Sol, que ja té cinc mil milions d'anys i suposem que està a la meitat de la seva vida calculada. Aquesta idea fa gràcia. Més d'una estrella ha mort perquè,

amb la seva pols, les restes possibilitessin la formació del Sol, dels planetes, dels éssers vius. I encara més: quan ens toquem, quan toquem la nostra pell o un objecte, sentim la repulsió entre els electrons dels àtoms de la superfície de la pell o de l'objecte. Aquests electrons es van formar quan va néixer l'univers i ara són estables, encara

que participin en processos. Quan toquem una mà, un objecte, sentim l'efecte de partícules que tenen una edat de 13.700 milions d'anys.

No és poètic?

Els àtoms que formen els nostres cossos van néixer en el cor d'estrelles que van viure vides breus comparades amb la del nostre Sol